

FRÝDEK $\approx$ MÍSTEK

Obec Čeladná

www.komo.cz

Bo!beton
jdeme na to tvrdě

Lašský dostavník

Ročník.....13
Rok.....2023

1
jaro

www.beskydskalikerka.cz

Černá cesta 3259, Frýdek-Místek
www.parezovyhaj.cz

Otevírací doba:

Pondělí – pátek	15.30 – 22.00
Sobota	14.00 – 23.00
Neděle	14.00 – 22.00

KAPITOLA
KNIHKUPECTVÍ

RenoFarma Beskyd, a. s.
Palkovice

Obrázek na obálce (kostel ve Frenštátě p. R.)
a velikonoční obrázky nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Bezkydě, Bezkydě (J. Mojžíšek)	4
Zpráva z podzimu (V. Halat)	5
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	5
Pestrost masek a veselí na Hodoňovickém masopustu (Čendaspolek)	11
Kronika Viktora Foldyny (J. Hališka)	12
Literární slovník 1918-2018 (D. Zápalková)	16
Spomínky z mladosti (O. Tlučková)	18
V Ostravici kostel, Město věží (B. Vidura)	19
Fotodokumentace	20, 21
Osobnosti velkého Lašska - Vladimír Hill (A. Krulikovská)	22
Čeladná "Mekkou" nově vydávaných knih (P. Anderle)	28
V Krmelíně na komině (F. Pituchová)	30
Lidský život (R. Žvak)	30
Baška zve na Pomlázkovou zábavu	31
Turistická destinace Lašská brána Beskyd (T. Kamín)	32
Hra "Putování po Lašské bráně Beskyd"	34
Festival "Poodří Františka Lýska" - 18. ročník 2023	35
Pozvánka na Lašsko-valašské setkání u Radegasta	36
Kalendario jaro 2023	37
Pozvánka na vítání svátků jara U Čendy	37

Vážení čtenáři,

meteorologické jaro se letos nějak nekoná, 1. března ráno mrzlo, u nás mínus devět stupňů pod nulou. Sluníčko přes den vše prohřeje, dnes ráno však mínus sedm a mlha. Není to zas tak hodně, některé roky bylo v březnu až mínus sedmáct. Opravdové jaro má přijít po dvacátém březnu, prostě astronomické. Kéž by s ním přišlo i oteplení na východě Evropy, kde je situace stále vážná, ledy se nechtějí pohnout...

Kalendario je připraveno, chystáme pěkné výšlapy, také jiné akce, tak se těšme, že nám bude počasí přát.

Jarní vydání zůstalo v tradiční podobě – události uplynulé zimy, historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), rozhovory s významnými osobnostmi aj. Nově přibyla některá loga sponzorů, kteří vyslyšeli náš hlas a čtvrtletník podpořili: paní senátorka RNDr. Helena Pešatová, obec Krmelín, Lašská brána Beskyd, město Frenštát p. R. a Paskov, obce Čeladná, Dobrá, Stará ves n. O., Metylovice a RenoFarma Beskyd Palkovice. Významnou pomoc nám opět poskytlo město Frýdek – Místek, Pivovar Radegast (Plzeňský Prazdroj) a další naši příznivci. Tak náš Lašský dostavník vychází dál v plném rozsahu a počtu.

Na koho se dostavník i tak nedostane, může si ho stáhnout z našich stránek
<https://www.lassko.eu>.

Na nich, a také na Facebooku, bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz
Příspěvky do letního čísla posílejte nejpozději do začátku června 2023!
Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Mgr. Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Bc. Michaela Mikeira Krulikovská

Bezkydě, Bezkydě

Z Gruňa

Bezkydě, Bezkydě, gdo po tobje idě?
Černooky bača ovečky zatača.

Aj, Janku, Janku naš, černu košulku maš,
gdo ti ju vypere, dyž frajarky němaš?

Ja němam frajarku, ale mam mamulku,
ona mi vypere černu košulku.

Ona ju vypere, ona ju vyvala,
ež pujdu přes pole, všecy mje pochvala.

Ludě še staraju o moju chudobu,
a jo še něstaram, chvala Panu Bohu.

(J. Mojžíšek „Lidové písně z Těšínska“)

Král a jeho ovčák kráčí po Bezkydě, foto Lukáš Ston

Kalendario jaro 2023

1. dubna (sobota):	Vítání svátků jara na návsi před Hostincem U Čendy v Hodoňovicích
9. dubna (neděle):	Pomlázková zábava od 19 hodin Hostinec U Čendy v Hodoňovicích
16. dubna (neděle):	4. vlastivědný výšlap – NS pokladů Goduly
1. květen (pondělí):	Lašsko – valašské setkání u Radegasta (viz plakát)
8. květen (pondělí):	5. vlastivědný výšlap – Hukvaldy, Myslíkovská tvrž, Lurdy
4. červen (neděle):	6. vlastivědný výšlap – Starý Těšín (archeopark Podobora)

Vítání svátků jara ...
sobota 1. 4. 2023 od 9:00 hod. - 16:00 hod.
na návsi Hostinec U Čendy Hodoňovice

- jarní a velikonoční zboží, patchwork, šité hračky, cukrovinky, výrobky z keramiky, pletené košíky, výrobky od řezníka, med, česnek, velikonoční kraslice ...
- tvořivá dílnička pro děti a dětská zoo

Občerstvit se můžete svařeným vínem, medovinou, zelňačkou ...

Výtěžek ze vstupného věnujeme Maruše Kučerové s hypertenzním syndromem. Více na www.maruskakucerova.cz.

Vstupné 50 Kč.

Porádá Lenka s kolektivem a Hostinec U Čendy

Akce se koná jen za příznivého počasí

Království lašské z.s.
ve spolupráci s Turistickým informačním centrem F-M

**si Vás dovoluje pozvat
v pondělí 1. května 2023
v 11.30 hodin na
"Lašsko-valašské
setkání u Radegasta"**

Družina lašského krále vyšlápne v 10 hodin z Pusteven vzhůru k Radegastovi. Tam, dle prastarého zvyku, vzdáme hold příchodu pasteveckého roku. Slavit budeme zpěvem, Radegastem a jinými dobrotami.

Ve 14 hodin vypukne v restauraci Lanovka Prvomájová veselice s Odualajne bandem!

Co se stalo, přihodilo

Zpráva z podzimu, která zapadla:

Jako každoročně sešli jsme se s Lašským králem a jeho družinou na rozhledně Chlebovice v neděli 2.10. 2022.

Zpívaly se šumné písničky, premiéru měla zhudebněná M. Chodúrem báseň „Paříž – Dakar“, věnovaná všem účastníkům závodu.

Pro všechny zúčastněné bylo jídlo a pití zdarma, zapláceno profesorem Zdeňkem Kalmusem, členem Kulturního sdružení Bezručův kraj a naším velkým příznivcem.

Děkujeme za královskou hostinu.

Rovněž Všem účinkujícím a příznivcům děkuji za účast a podporu,
Rozhledník Vaša Halat

**19. prosince (pondělí): Předvánoční setkání Lachů a Lašek
U Čendy v Hodoňovicích.**

Již tradiční setkání rádných i čestných členů Království lašského mělo krásnou atmosféru přicházejících Vánoc, po zazpívání Lašské hymny a uvítání všech přítomných zněly sálem U Čendy lašské adventní i vánoční písničky a koledy, vyměňovaly se dárečky, ochutnávalo cukroví, které napekly naše Lašky, došlo i na Lašský puškvorcový truňk z Beskydské likérky. Zábava se rozproudila, tak jsme si zopakovali veselé písničky, jako přípravu k Silvestru. Ani se nikomu nechtělo domů...

Silvestr na Čupku: Král čte projev, foto M. Fajkus

31. prosince (sobota): Silvestrovský výplaz na Lašský Říp.

Počasí sice nebylo zimní, ale nepršelo, tak se na Metylovské hůrce, zvané Čupek, sešly davy příznivců této oblíbené akce. Přesně v poledne zazněla Lašská hymna, tradiční silvestrovsko-novoroční projev přednesl lašský král Zdeňka Viluš I., také starostové Metylovic a Bašky přednesli zdravici přítomnému lidu. Pak nastala veselice, občerstvení zajišťoval jako vždy Vláďa Tomis (lašské placky), také Metylovjané neletěli, dobře fungoval i stánek, který je zde již nějaký čas. Lašský král a jeho družina spustili oblíbené písničky z lašsko-ostravského regionu. Zpívali s nimi skoro všichni, kteří je znali. Krále potom také oslovila početná skupina Ostraváků, kteří zde na této akci byli poprvé: „Slyšeli jsme, že je to zde fajne, ale bylo to ještě lepší, než jsme očekávali, přímo super!“ Po rozchodu na všechny strany mnozí zamířili do Hodonovic k Čendovi, kde kolektiv místního fojta Pavla Kowalczyka připravil tradiční zelňačku a jiné dobroty...

Laši naslouchají svému králi, foto M. Fajkus

Festival „Poodří Františka Lýska“ – 18. ročník 2023

22.4.2023	Pochod krajem Jistebnických zpěváků
28.4.2023	Ostrava-Proskovice
	Zahájení festivalu, restaurace U Psoty - 9.00 hodin
	Dechová hudba Proskovjanka
	Dětský pěvecký sbor Proskovjáček, ZŠ Proskovice
	Dětský pěvecký sbor Mrňousci, Sborové studio Ostrava-Jih
	Dětský folklorní soubor Dolňánek, MŠ Kunčice pod Ondřejníkem
29.4.2023	Ostrava-Proskovice
	Festivalové odpoledne, restaurace U Psoty - 14 hodin
	Ostravská klika, Ostrava-Zábřeh
	Folklorní soubor Pilky, Lhotka pod Ondřejníkem
	Pustkova cimnbálová muzika z Kozlovic
26.5.2023	Stará Ves nad Ondřejnicí, Staroveské zámecké arkády
	Nádvoří staroveského zámku - 18 hodin
	Dětský pěvecký sbor ZUŠ Brušperk
	Dětský pěvecký sbor Malá Nivnička, Nivnice
	Pěvecký sbor Pátečníci, Gymnázium Volgogradská, Ostrava-Zábřeh
	Pěvecký sbor Kopřivnice
	Pěvecký sbor Echo, Frýdlant nad Ostravicí
27.5.2023	Stará Ves nad Ondřejnicí, Staroveské obecní slavnosti
	Zahájení před zámkem v 11.00 hodin
	Koncert dechové hudby Petřvaldanka
	Jízda kole obila, slavnostní objezd veškerých hranic staroveských
	Zámecký park - 14 hodin
	Vystoupení žáků MŠ a ZŠ Stará Ves n.O.
	Dětský folklorní soubor Malá Ondřejnica, Stará Ves n.O.
	LSPT Ondřejnica, Stará Ves n.O.
	Folklorní soubor Malá Nivnička, Nivnice
	Muzika Muzikaša
3.6.2023	Jistebník, Náves Jistebnických zpěváků, 14.15 hodin
	Koncert dechové hudby Jistebnická 13
	Zahájení 18. ročníku FPFL u sousedů Jistebnických zpěváků
	Sál kulturního domu - 15 hodin
	Dětský pěvecký sbor Muzika, ZŠ J. Valčíka, Ostrava-Poruba
	Dětský pěvecký sbor Adijamus, ZUŠ V.Petrželky, Ostrava- Hrabůvka
	Pěvecký sbor Čemu-ni, studio Ostrava-Jih
	Slezský soubor Heleny Salichové, Ostrava-Poruba
9.6.2023	Stará Ves nad Ondřejnicí, Folklorní večer na zámku
	Nádvoří staroveského zámku - 17.30 hodin
	LSPT Ondřejnica, Stará Ves n.O.
	Cimbálová muzika Ondřejnica
	Folklorní soubor Vrtek, Opava
	Zahraniční soubor, host MFF z Frýdku-Místku
	Bližší informace o festivalu najdete na www.festival-poodri.cz

15. ledna (neděle): 1. vlastivědný výšlap – Zapadlisko, Zaryje.

Ku startu u frýdeckého nádraží dorazilo jen devět borců, obvykle v lednu u prvního startu nás bývá více. Počasí bylo nevlídné, terén blátnivý, přesto ti skalní nelenili. Kráčeli jsme od frýdeckého nádraží kolem Ostravice k Paskovu, kde jsme se zastavili na Balkáně, v restauraci, která je již (tak jako železniční stanice) v Řepištech. Seděli jsme v dřevěném přístavku, obsluha byla hbitá, tak jsme občerstveni vyšlápli vzhůru na Zapadlisko, pozůstatky hrádku, který zde kdysi stával. Několik nás pak pokračovalo dál k Vratimovu hledat další stopy po tvrzi Zaryje. Mapy i GPS fungovaly, tak jsme i tento vrch našli. Vlakem jsme se pak vraceli zpět do Frýdku.

Na Zapadlisku (nahore) a na Zaryjích (dole), foto J. Bužek

4. února (sobota): 9. FOLKLÓRNÍ BÁL po sousedsku v Paskově.

Bál pořádalo Město Paskov a spolek Po sousedsku. O úvod se postarala Gigula (lašský král a jeho družina) půlhodinovým zpíváním lašských písniček, společné předtančení přítomných krojovaných hostů, pak došlo k obvyklému zahájení, o které se tentokrát postaral starosta města Petr Baďura s lašským králem a starostou Řepišť Rostislavem Kožušníkem, vyhrávaly dvě cimbálůvky, byla tradiční tombola, všichni se mohli bohatě občerstvit, a to vše ve vynikající režii manželů Švachových. Bylo tam všecko výborné, tak jako vždy. (Foto str. 20)

13. února (pondělí): Lašský král ve Starém Městě u Frýdku.

Klub seniorů ve Starém Městě pozval k besedování lašského krále Zdeňku Viluše Krulíkovského, zpěváka, herce, ale také znalce lašského regionu a jeho historie. Přijela s ním i jeho dcera Adéla, herečka České scény Těšínského divadla. Zdeňka povídal o Lašsku, o vzniku vlastivědného sdružení Království lašského v roce 1987, o potřebě obrody lašského regionu, také o osvětové činnosti společenství i mezi mládeží. Beseda byla doplněna ukázkami nářečí ze slezské strany lašského kraje. A také písničkami, které si mnozí senioři zazpívali s účinkujícími.

V pátek 17. února 2023 oslavil lašský ambasador ve Vancouveru (Kanada) Vladimír Hill, rodák ze Starého Města, 80. narozeniny!

Tuž ŽIVJO, ZDRUV, synku!

Vladimír Hill na Hukvaldech v r. 2018, foto F. Gajovský

Tato mapa ovšem není výhradně určena jen turistům, zkušenosti z minulých let dokazují, že projekty LBB často využívají i obyvatelé našeho mikroregionu.

Vzhledem ke skoro nulové propagaci LBB coby cykloturistického regionu se koordinátor krátce po svém nástupu do funkce (září 2020) rozhodl tuto situaci změnit a postupně udělat z LBB turisticky významné místo spojované s cyklistikou. Začali jsme tedy intenzivně pracovat na **Lašských cyklotoukách**. Vzhledem k poloze regionu (mezi Ostravou, Moravskou bránou, Poodřím a Beskydami), ale i přítomnosti firmy BFI, která je největším výrobcem jízdních kol v ČR (se sídlem v Kopřivnici), je přímo „povinností“ propagovat LBB jako destinaci cykloturistiky zaslíbené. Navíc je segment cykloturistiky, i díky masivnímu nárůstu užívání elektrokol, stále významnějším odvětvím cestovního ruchu, jak dokládají nakonec i mnohé výzkumy.

V průběhu roku 2021 koordinátor LBB vytipoval celkem 14 tras. V roce 2022 k nim přidal dalších cca 10. Před cyklistickou sezónou budou mít tedy zájemci o jízdu v sedle kola na výběr z cca 25 cyklotoulek různé délky a náročnosti.

V letošním roce budeme v mnohém navazovat na předchozí dva roky. V plném proudu jsou přípravy 3. ročníku Lašského pokladu a Koruny Podbeskydí. Opět účastníky zavedeme na 14 známých i méně známých míst LBB a jejího okolí, nově včetně doporučení okružní trasy, jak se na dané místo dostat a jak se vrátit zpět. Plánujeme pokračovat v propagaci cyklotoulek skrze propojování Lašské brány s Beskydami a Poodřím, díky elektrokolům se totiž otevírají nové možnosti, co vše během jednoho dne vidět a navštívit. V neposlední řadě se budeme věnovat tvorbě propagačních upomínkových předmětů a také chceme více pracovat s motivem skřítky Lašánka a jeho rodiny, která se stává nedílnou součástí naší pohádkové Lašské brány Beskyd. Spolupráce s Lašským králem je samozřejmostí, jen tím potvrzujeme romantický charakter našeho regionu. Více se o LBB dozvíte na webu www.lasska-brana.cz.

Tomáš Kamín
vedoucí Informačního centra Kopřivnice
koordinátor turistické destinace LBB

Turistická destinace Lašská brána Beskyd

Turistická destinace Lašská brána Beskyd, rozkládající se na území Kopřivnice, Štramberka, Příbora a Hukvald, tvoří velmi atraktivní část Laška. Snoubí se v ní nádherná příroda, rozmanitost památek, celá řada muzeí a slavných rodáků, návštěvníci si v neposlední řadě i užijí i rozsáhlé možnosti sportovního vyžití. Vždyť v kraji Emila Zátopka to ani jinak nejde...

Díky návratu do normálu po epidemii covid-19 jsme mohli v roce 2022 realizovat hned několik zajímavých projektů určených jak návštěvníkům, tak i obyvatelům mikroregionu.

Máme tak za sebou například **2. ročník úspěšné venkovní zábavně-poznávací hry Lašský poklad** určené zejména rodinám s dětmi, která její účastníky zavedla tentokrát na 4 různé turistické trasy. Cílem i tohoto ročníku bylo obyvatele a turisty zábavnou formou seznámit s krásami LBB, zavést je na její méně známá místa. Na každé trase lidé řešili otázky týkající se zajímavostí dané lokality. Díky správným odpovědím vyluštili tajenku, na jejímž základě pak mohli na jednotlivých IC najít poklad v podobě placek a razítek. Ta soutěžící tiskli na slosovateľné ústřížky, díky kterým se pak mohli zapojit do celoroční hry o velký Lašský poklad.

Spíše pro dospělé byla určena **turistická výzva Koruna Podbeskydí**, kterou LBB organizovala ve spolupráci s Domem dětí a mládeže Kopřivnice a Zdravým městem Kopřivnice. Původní myšlenka vzešla v období covidu, kdy jedna z mála aktivit, která nebyla omezena, byla turistika. Účastníci tohoto projektu navštívili v průběhu několika měsíců 7 nebo 14 vytipovaných vrcholů a krásných míst v oblasti LBB, za což byli nakonec odměněni drobnými upomínkovými předměty.

V roce 2022 spatřila světlo světa **desková hra** mladých Kopřivničanů Jakuba Monsporta a Hynka Tekuly **Putování po Lašské bráně Beskyd**. Od září 2021 až do června 2022 probíhaly dokončovací práce. Bylo vyrobeno 500 ks hry. Ta byla následně po kompletaci distribuována do jednotlivých obcí LBB a jejich IC. Hra je na prodej za 499 Kč, slouží ale také jako cena při různých příležitostech (včetně Lašského pokladu) k propagaci jednotlivých obcí LBB i celého regionu. Jedná se o velmi netradiční, a i proto velmi cenný turistický produkt.

Na webu LBB vznikla i **interaktivní mapa hracího plánu deskové hry**, která umožní turistům udělat si představu o turisticky atraktivních místech LBB i přes náš web.

18. února (sobota): Masopust v Hodoňovicích (viz str. 11).

Zdeň a Tonda na masopustu, foto M. Fajkus

26. února (neděle): 2. vlastivědný výšlap - Lašská polární expedice na Andreas Hill.

Po oteplení přišla opět zima... To proto, že nás čekala XXXII. Lašská polární expedice na Andreas Hill – Ondřejník.

Tato nejstarší pravidelná akce Království lašského má kořeny ve zkažce, která vypráví, že před dávnými časy se naši lašští předkové dověděli, že tam tím směrem, kde svítí Polárka, je severní pól. Vzali na sebe pořádné zimní oblečení, sněžnice, saně plné jídla a pití a zamířili na kopec zvaný již tehdy Andreas, později Ondřejník... Tam snědli a vypili zásoby ve víře, že to už byl ten polár, a vrátili se vítězoslavně domů... Start bývá v současnosti tradičně v Čeladné u hotelu YURA, dříve Prosper. Dostavilo se 16 polárníků a dva psi, škoda, že pět našich stálých účastníků nemohlo, včetně dvou psů. V noci na neděli přimrzlo a napadlo trochu sněhu, cestou na Solárku byla pak pořádná chumelenice. Atmosféra byla, jak se patří – polární. Postupně všichni dorazili k Roubence, kde byla jako vždy občerstvovací stanice. Pět nejudaťnějších pak vyrazilo vzhůru na vrchol. Hlavní skupina šla přes Kubalanky, dolů k ulici Ferdiše Duši, kolem lesíka s lokalitou pozůstatků středověké tvrze. Všichni se pak sešli ve Frýdlantě n. O. u vlaku.

Start polární expedice, foto M. Fajkus

Polární expedice, foto A. Glac

12. března (neděle): 3. vlastivědný výšlap – NS Horní Domaslovice.

LSPS Baška zve
na tradiční

POMLÁZKOVOU ZÁBAVU

Neděle **9. 4. 2023** od **19.00** hod.
Hostinec „**U Čendy**“ Hodoňovice.

HRAJÍ: ŠRAML BOJS

Občerstvení zajištěno.

V Krmelině na komině

Františka Pituchová

V Krmelině na komině sedí čap,
vylizala žaba z d'ury, un ji lap.

Žaba se ho dala pytat': Nězis mě,
ja ti přijdu večer kuňkat' libezně.

Slunko zašlo, žaba v d'ure schovana,
třepala se cela v hruze do rana.

Ež poledně v Krmelině odbilo,
už tam čapa na komině něbylo.

(Pozbirane ponášimu)

Lidský život

Radek žvak

Lidský život je jak kytka,
která z jara vykvete.
Celé léto krásně voní,
k podzimu se k zemi sklání
a pak náhle odkvete.

(RýmoŽvačky)

Pestrost masek a veselí na Hodoňovickém masopustu

Oslavy, které předcházejí velikonočnímu půstu – s názvem ostatky, popravky, fašank, končiny – u nás nejčastěji masopust – s pestrostí masek a bujarým veselím, proběhl 18. února 2023 v Hodoňovicích.

Počasi sice bylo plačtivé, ale organizátoři akce – Čendaspolek a hodoňovický fojt, podpoření Obcí Baška, věřili, že se alespoň na průvod masek vesnicí, s následným obřadem chování basy Kateřiny na návsi před Hostincem U Čendy, umoudří. A bylo tomu tak. Poslední kapky deště spadly, když krojovaná chasa žádala „obecní vrchnost“ o svolení jít průvodem vesnicí. Žandárova salva potvrdila svolení starosty a zástup asi šedesáti masek včele s dechovou hudbou se dal do pohybu. Basa Kateřina se vezla majestátně na dřevěném voze taženém třemi soby, místy tomuto spřežení velela radostná smrtka. Sedm zastavení u místních stavení, kde hospodyně s hospodáři hostili masopustní chasu nejen koblihami, klobásami, ale i mokem ostřejším, probíhalo vždy dosti bujaře. Maskot masopustu i slamák si dávali záležet, aby se nejen o nich, ale o celém masopustním průvodu vědělo, že jdou vesnicí.

Na návsi před hostincem už hrobník kopal Kateřině hrob, shromáždila se zde spousta lidí, kteří se již mohli občerstvovat v rozestavěných stánkách, a to dobrotami, které k masopustu patří – gulášem, rybími specialitami, koláči, zákusky, kávou, rybízákem, medovinou aj. pochutinami. Parodovaný smuteční obřad, kdy velebný pán s kostelníkem vyzvedli klady i zápory zemřelé, ale též připomněli, co se za ten rok událo v dědině, všichni přítomní se smíchem přijímali. Cikánkám se nepodařilo smrtku opít a pochovat do hrobu s basou – utekla kdesi za dědinu. A basa Kateřina tam nakonec ležela sama – oplakávána maškarami, ale i všemi přítomnými.

Basa byla pochována, ale mnozí se veselili venku u harmoniky, děti se točily na starém dřevěném kolotoči, kováři předváděli své řemeslo, zahradnice zase to svoje. Na sále hostince ukázal své taneční a pěvecké umění folklorní soubor Grunik a do večerních hodin hrála k poslechu i tanci cimbálová muzika Slifka.

Masopustní veselí v Hodoňovicích i letos ukázalo pestrost masek, ochotu lidí a mnohdy celých rodin přijít se pobavit při dobrém programu – tentokrát na parketě folkloru a lidových tradic.

Děkujeme, že jste přišli a podpořili nás. Čendaspoláci

Slezská kronika zpod Beskyd

Ovčákova píseň :

Bezkyde, Bezkyde,
kdo po těbě jidě
černooky bača
ovečky zatača.

Na výzvu Lašského národopisného sdružení ve Frýdku a zasloužilého tam předsedy Joži Vochaly, rodáka a rolníka ze Sedlišť sestavil a vlastnoručně napsal

Foldyna Viktor,
penzista v Bašce, č. 211 roku 1951

Slezskému
lašskému lidu.

Motto:

I když už zde nebudu,
nezapomeň,
kdo tě měl tak rád!

„Bystrý potok“ – rozhraní mezi obcemi Lubno a Bystré.

Na snímku je původní textilka v Místku. Uhadnete, kdo ji postavil a kdo budovu provozuje dnes? I to bude součástí obsahu připravované knihy. A protože v tomto roce chceme vydat a pokřtít knihu ABECEDA BESKYD, požádali jsme vedení resortu o tuto možnost znovu ku konci letošního roku. Manažer Mgr. Jan Kubečka nám mimo jiné napsal: „...budeme opět rádi součástí Vašeho křtu...“ A tak vás, čtenáře zpravodaje, zveme již dnes. V sobotu 25. listopadu 2023 v 16.00 hodin to propukne. Tajemstvím je zatím obestřen seznam křtitelů – je veřejně známo, že v jejich čele bude beskydský bard *Janek Satina*, malíř a výtvarník, hudebník, zpěvák, provazochodec, milovník *Lysé hory*, skokan na lyžích a muž desatera řemesel. Ten v úvodu píše jejím budoucím čtenářům: *Ať se Vám tato kniha patřičně ošoupá, podle toho, jak často po ní budete sahat ve své knihovně...*

Samozřejmě, že se opět setkáme s jedním z tradičních křtitelů našich beskydských knih s lašským králem Zdeňou Vilušem I. řečeným Chrabrým, možná i s jeho vrchním líčným Liborem Pastorkem a s mnoha dalšími, které znáte také z knih o Beskydech. V úvodu křtu zazní tradiční myslivecké „halali“ a nebudou chybět ani různá vystoupení hudební a kulturní.

Takže si prosím zaškrtněte v kalendáři sobotu 25. listopadu 2023. Věřím, že se tam ve zdraví všichni sejdem.

A ještě pár slov na vysvětlenou

Vážení čtenáři,

věřím, že kniha ABECEDA BESKYD nejen potěší, ale i poučí mnohé z nás. Bez ohledu na to, kolik máme křížků na zádech, nebo zda se teprve učíme násobilce. Dovolím si vyslovit „hříšnou“ myšlenku, že takováto kniha o Beskydech v Beskydech scházela.

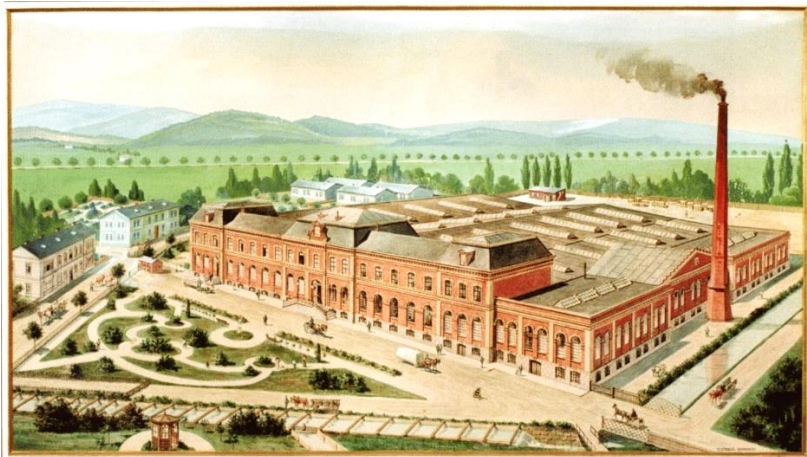
Na jejím vzniku se podílely desítky autorů, mnozí pak s další „hříšnou“ myšlenkou propašovat do knihy svého „oblíbence“. Není však nikdo, jehož jméno je spojené s historií i současností Beskyd, kdo by si zde nezasloužil být uveden. Možná někteří z vás přijdou na to, že jistá jména schází. Ale to je osud všech encyklopedií a slovníků. Nejsou dokonalé, zrovna tak jako jejich autoři.

Tvůrci této ABECEDY BESKYD jsou si toho vědomi. Je docela možné, že se dočkáme i dalšího (rozšířeného) vydání. Tato skutečnost by byla nejlepší odměnou těm, kteří v potu tváře sepsali toto vydání, řekněme mu první poučení. V jazykových slovnících najdeme významy slova poučení: *ponaučení, pokyn, návod, instrukce, informace, výklad, vysvětlení...* Tím vším by tato kniha měla být.

PETR ANDERLE

Od roku 2009 je Čeladná „Mekku“ nově vydávaných knih

Když nějaké místo nebo činnost v něm nazveme v přeneseném slova smyslu „Mekku“, nemá to nic společného s islámem. Spíše to znamená, že se ono místo stalo středem něčeho neobvyklého. Když v roce 2009 vyšla v (dnes již čeladenském) nakladatelství *Moravská expedice* kniha *Lékař lidumil*, věnovaná životu a dílu zakladatele čeladenských lázní MUDr. Jana Maye, proběhl její veřejný křest v restauraci U Sestřiček rehabilitačního centra. Tehdy se na tvorbě a obsahu knihy podíleli tři autoři a jedna autorka: Vydavatel Petr Anderle, Jan Folprecht a Jiří Jezerský napsali každý jednu ze tří kapitol knihy. Její součástí bylo do dnes aktuální DVD s názvem *Splněný sen doktora Maye*, jehož autorkou scénáře byla Andrea Adamová. Od té doby do konce roku 2022 vydalo toto nakladatelství celkem 28 nových knih. A to hned počátkem roku následujícího básnickou prvotinu Andrey Adamové *Zrcátka* s doprovodnými kresbami Milady Bělíkové z Kopřivnice. Z dalších knih byly některé, týkající se historie Beskyd, veřejně pokřtěny. Místem křtů se stal společenský sál Prosper Golf Resortu v Čeladné, ale celý proces byl přerušen „covidovými“ opatřeními.

Drazí spolurodáci, velcí, malí, staří i mladí.

Už skoro sedmdesát let čekám, že se odněkud na světě božím objeví nějaká knížka napsaná a věnovaná našemu slezskému lašskému lidu, našim horám - Beskydám a těm přilehlým vesničkám.

Vždyť v zimě i v létě, zvláště v neděle a svátky, přijíždí tisíce milovníků našich velikánů - beskydských hor, aby pookřáli na čistém vzduchu, pokochali se krásou oslňující boží přírody. Avšak nenapadlo nikomu zavděčiti se jak horám, tak těm horalům - nějakou brožurku napsati za jejich pohostinství.

Proto rozhodl jsem se já, rodák Bystřanský, popsati život horského lidu, jeho radosti i žalosti. Bude vzpomenuť událostí za celých sto let. Lidové pověsti, zvyky, obyčeje, mravy, písně světské i svatební, časté i zbožné jako koledy a různá „vinšování“ v rodinách a podobně. Nesmí chybět ani starodávne „škubačky“, šmigrusty, koledování, „lampartyje“, krmáše, muzyky posudkové, odpust'ové.

Budou též popsány jarmarky a trhy týdenní, odpusty ve farnostech. Působení farářů, rectorů a zpěváků. Popíši zde tance lidové i řadové, bály, a hlavně ty obřady na „veselách“, řeči, zpěvy, humory. Báje o starých čarodějích, napravčích a zelinářkách. Také bude věnována vzpomínka na salaše, pastýře dobytka. Jejich zvyky, pověry, praskání ohně o svátcích a zamilované halekání. Dále už v našem lašském nářečí:

Narodil sym se na Bystrym na lubenske hranici v male dřevjane chalupce. Za chvilu mi bude už sedumdesat, jako patnaste děcko a poslední, bo mi mamka umřela, jak sem mil dva roky. Ani ju nepamatuju. Dostal sym druhu mamu macochu. A jake zmy měli hospodařstvi? Jedna kračka, kury, to bylo všecko. Jedna jizba a v ni 1 lože, 1 lenochstolek a

1 krosna, za kerymi tata robil, co byla naša vyživa – byl tkač (tkadlec). Spali smy na lavach a tež na slamě na zemi. Starši děcka musely na službu, bo pola bylo enem joch (jitro), a tak

smy žili ze 30 krejcarami, co naš tata zarobil za deň za tymi krosnami.

A jak zmy se šucyrovali (živilí)? Rano voda ze suchym chlebem, česne-kačka lebo placky z kobzoli na blaše pečene. V poledne kobzole ze syrovatku, nu a na večeru krupica z obila lebo z kukuřice ve mliku uvařene.

Do školy mě zavedli po šestym roku, nejprej sym chodil 2 roky do Janovic a potom na Borovu. Tam mě učil dobry učitel a se mynoval Eduard Karas a byl rodokem ze Sedlišť za Frydkym. Něska už spi na krchově u kostela na Boroze, vedle dobreho kněza, ešče mladého farařa P. Karla Židka. Mil deprem 34 rokov, jak umřil. Po vyjšču ze školy sym 3 roky robil ve fabryce, bo moji rodiče něměli peniz na moje študirovani, nu a jak se pravi, že každý krejcar je dobry – tam sym už 6 rynskych zarobil za 14 dni!

Mil sym 17 rokov – tu mě bratr starší zverboval do havirni do Ostravy. Tam sym přivyknul a robil až do rukovaňa, to sym mil 21 rokov. Na vojně sym služil 3 roky, mil sym se tam dobře. V druhym roku sym byl kapralem a pozdější sym byl povyšeny na feldfebla.

Jak člověk je pořadny a hlavu ma dobrou, toho všaj maju radi. Po třech rokach služby na vojně sym se vrátil na šachtu a dali mě do bergšule (horní školy) na študie. 3 roky sym se tam učil. Po zkuškach mě зробili úřednikem na dole, ale za 3 roky mě už zas zavolali na vojnu proti Rusum a tam sym se plahočil skoro 5 rokov. Po vojně zas na šachtu až do roku 1946, kdy mě poslali do penzie. No a včil, v Bašce, pišu kroniky. Proto, že sym se z maleho ludu narodil, s nim žil, proto chcu tu kolibku svojihó života do smrti milovat.

Budu pisat' knížky o všeckym, co sym prožil a co mi moji rodičove vykladali. Chcu pisat' o viře a lasce, na nich se zaklodo cela spokojenosť života. Prosim každého, kery tu a další knížky čitat' budě, aby dobře myslil, uvažoval, co je za přičina, že se něska lude radi němaju, že ani spokojeni něsu?

Bylo to kejsi všeco stare a neska to už patří do stareho haraburd'a?

Začnu psat' od roku 1851 až na naše časy. Přejú ti, aby se ti ty moje řadky libily, maš pravo uznať, co bylo, co je, a co v buducnu budě. Budu pisat' samu a čistu pravdu, ciganit něumim a něchcu.

A: Kdy jsi začal do Kanady vozit Hill's Liqueures?

V: Radomil Hill mě stále přesvědčoval, abych tam dovezl nějaký likér. Nevím, jestli to víte, ale strejda Radomil byl s Absinthem v Time Magazinu, v tom evropském. Měl několik receptů a ten recept, co využil pro Česko, neměl tolik anýzu, takže byl víc pitelný. Začal vařit Absinth, v Jindřichově Hradci si otevřel firmu. Vozil ho po hospodách, hlavně na jihu Čech. Jezdili tam Pražáci, objevili ho a rozšířilo se to do Prahy. Později přijela skupina Sugar Cube z Islandu. Jeli se podívat do Dačic na sochu cukrové kostky. Šli do hospody a tam byl Absinth, tak se tam pěkně to... zapářili. /Smějeme se./ A přivezli Absinth do Anglie. No a tam byl poprask. Za strejdou přijeli dva lidi z firmy Green Bohemia a ještě potom vedoucí nějakého časopisu a začali Absinth vyvážet. Někdo ve Vancouveru zjišťoval, kdo je „Hill's“ a teta jim řekla, že jsem v Kanadě, že mohou mluvit se mnou. Tak se se mnou spojili a že bychom to mohli vozit do Kanady... Firmu jsem založil v roce dva tisíce jedna.

A: Jak se jmenuje?

V: Hill's Liqueure (North America) Incorporated. Strejda udělal recept, který zachutnal. Jenomže hodně lidí to stále neví. Američani tam jezdili, bo v Americe to bylo ilegální. V devadesátém devátém roce v Americe ve Washingtonu organizoval český konzulát takový kulturní večer. A že se bude podávat Absinth. Letěl jsem tam a na jevišti jsme pálili Absinth. /Smějeme se./ To bylo na území konzulátu, takže i když to bylo ilegální v Americe, tam to bylo povoleno.

A: A jak pálili?

V: Děrovaná lžička... To je český vynález... Namočíš cukrovou kostku do Absinthu, zapálíš ju a necháš ju karamelizovat trochu, pustíš ju do toho Absinthu, to začne všechno hořet a zaliješ to vodou. Takže je to asi ze sedmdesáti procent na třicet pět. To jim tam chutnalo! Taková česká senzace.

A: Ono by je to možná zabilo, kdyby měl plnou sílu.

V: No. Nejsou zvyklí pít tvrdý alkohol.

A: Můžeme se dostat k závěru se vzkazem lidem...

V: Teď je taková netypická doba díky tomu všemu. A lidi by si měli získávat informace z obou stran. Nelíbí se mi taková ta nenávisť, to není přirozené. Neměli by být taková rozdělení. Měli by mít svůj mozek a neměli by být tolik ovlivnění médii.

A: Souhlasím a moc děkuji za rozhovor.

V: Ano. Protože jsem tam pracoval a protože se mi tam líbilo. Mám rád větší města.

A: *Ale do Vancouveru jsi šel kvůli horám.*

V: Chtěl tam jít brácha. Já jsem byl docela spokojený. Měl jsem dobrou práci a všechno a přidávali mi každý měsíc.

A: *A hory Tě neberou?*

V: Líbí se mi hory. A docela bych řekl, že tady víc než tam, protože tam jsou hory, ale to je divočina. Když člověk někam jde, tak tam nejsou žádné hospody nebo restaurace... A potom jsou tam medvědi. A na to všechno člověk musí být připraven. Anebo se hodně lidí ztratí, že? Protože tam nejsou nějaké takové lesy, kde se dá chodit mezi stromy. Většinou je to tam docela neprostupné. Když jdeš víc směrem na východ od pobřeží, tak jsou ty lesy přístupnější, protože stromy nejsou tak velké.

A: *Jezdíš sem vyloženě za rodinou, nebo Tě sem i něco táhne?*

V: No táhne. Samozřejmě. Česko se mi líbí. Jsou různé věci, které člověk tak nějak nechápe. Je to tady komplikované v určitých věcech, ale to se nedá nic dělat. Dalo by se dělat, kdyby měli lidi třeba nějak otevřené oči.

A: *A co rodný kraj?*

V: Líbí se mi to tady. Mnohokrát jsem jel přes Skalisté hory. Ony jsou krásné, ale jít tam není snadné. Tady jsou hory takové příznivé k tomu, že se dá přejít v lese krásně, v pohodě...

A: *Lašský král Tě před nějakou dobou určil ambasadorem našeho království pro Kanadu. Měl jsi předtím povědomí o Lašsku?*

V: No, protože se říkalo: „Ty lachu jeden!“

A: *To je trošku něco jiného. /Smějeme se./*

V: Ale z něčeho to vzniklo.

A: *Když ses dověděl, že Zdeňka obrozuje Lašsko a dokonce o něm napsal knihu, jak jsi to vnímal?*

V: Dobře jsem to vnímal. Dělá velkou záslužnou práci. Bezesporu. Má energie jako hrom.

A: *Vyskytuje se v Kanadě nějaký folklor? Nebo nějaké tradice?*

V: Většinou podle těch národností. Skotové, Italové...

A: *Takže přistěhovalecké. Ale v Kanadě jsou...*

V: Indiáni. Ti mají svoje.

A: *I když Evropané už tam jsou velmi dlouho.*

V: Ano, měli jsme tam i takzvaný Evropský festival. Byl jsem do toho i zapojený. Stánky, jídlo, kroje... Aji naši tam měli kroje.

Viktor Foldyna se narodil r. 1883, (27. 7. tomu bude 140 let) v obci Janovice – Bystré jako 15. dítě v rodině tkalce, v tehdy nejnuznějších životních poměrech. V 17 letech ho vzal starší bratr Eduard do Ostravy, kde našel práci jako havíř na dole Hlubina. Svoji píli a pracovitostí se vypracoval až na naddůlního, když předtím vystudoval Horní školu (Bergschule). Těžce ho zasáhla 1. světová válka, v armádě strávil 8 let (3 roky ve výcviku a 5 let v 1. linii války v Haliči, jako sanitář v hodnosti kaprála.) Během války (v r. 2015) ovdověl. Po válce se vrátil na šachtu, kde pracoval až do roku 1950. V posledních letech života žil se svou druhou ženou Florentinou v Bašce a své životní zážitky a poznatky sepsal v celkem čtyřech kronikách. Rukopisy jeho zážitků jsem jako jeho vnuk dostal přímo od něj a rád bych se s vámi podělil o tom, jak se tehdy žilo. Kroniky obsahují období 100 let (včetně vyprávění jeho rodičů). Krátkými úryvky jeho rukopisných zážitků z prostředí selského,

později hornického, ale i s některými dramatickými zážitky válečné epopeje prožité s celou rodinou v Haliči, odkud se vrátil jen s malým děvčátkem na obrázku dole. Byla to moje maminka. Další pokračování rukopisů Viktora Foldyny bude v češtině, i když pisatel se často nevyhýbá prastarým lašským výrazům a rčením.

Zapsal Jan Hališka

Koncem roku 2022 vyšel v nakladatelství HOST **Literární slovník severovýchodní Moravy a českého Slezska 1918-2018** - prostřednictvím lexikografických údajů zachycuje povahu a proměnu regionální literatury od vzniku Československa do konce druhého desetiletí 21. století. Edičně připravily Iva Málková a Svatava Urbanová. Pro slovník jsou určujícími mezníky léta 1918 a 2018, což souvisí i se stoletou existencí státních útvarů zahrnujících Čechy, Moravu a Slezsko.

Potěšitelné je, že se ve slovníku objevili i čtyři literáti, kteří byli či jsou členy Literárního klubu Petra Bezruče Frýdek-Místek. Jsou to: Olga Tlučková, Miloslav Oliva, Bohumír Vidura a Dajana Zápalková.

Olga Tlučková, roz. Kocychová, básnířka, prozaička, sběratelka folkloru, *10. 9. 1921 Bruzovice, †21. 11. 2018 Frýdek-Místek. Básně začala psát a zveřejňovat za svých studií – také v lašském nářečí. Známý je výbor z jejích básní 1990-2000 **Rýmováčky**, dále bás.sb. **Z našeho kraje** (2005), **Bruzovice aneb Básničky z mého kraje** (2011), **Bylo nebylo** (2018) – básně k obnovení Matice slezské ve F-M. V celé básnické tvorbě reflektuje autorka nešvary moderní konzumní společnosti (touha po majetku, generační konflikty, polit. poměry).

Miloslav Oliva, publicista, básník, *26. 8. 1923, †2. 4. 2015 Frýdek-Místek. Byl jedním ze zakladatelů Literárního klubu P. Bezruče Frýdek-Místek (1997), v klubovém almanachu zveřejňoval své básnické reflexe, které později shrnul do sešitů: **Míjení** (2008), **Návraty** (2009) a **Bezceští** (2011). Faktograficky přínosnými se staly jeho popularizační příručky o osobnostech a historii Frýdlantu n./O.: **Frýdlant n./O. – historie a život obce** (1999), **Kdo byl kdo a Kdo je kdo ve Frýdlantě n./O.** (2002), **Historie literárních kroužků v bývalém okresu Frýdek-Místek** (2003). S liter. kroužky souvisel vznik publikace **Jaroslav Slavický a Kulturní sdružení Bezručův kraj** (2010), **Kadlčákův Frýdlant n./O.** (2009). Je autorem **Tří her z Beskyd** (2010): Jeden den poštovního úředníka Vladimíra Vaška na Místecké poště v roce 1892, O divé Haně, Mistři z Beskyd. Na sklonku života začal shromažďovat materiály spjaté s rodným krajem, vznikly publikace: **Antonín Janů – národní učitel** (2011), **František Pígl Vožický** (2012), **Etika života a díla Bernarda Bolzana** (2012).

A: Ve kterém roce se Ti podařilo odjet?

V: V šedesátém osmém. Odešli jsme v dubnu šedesát osm a tím jsme se vyhnuli invazi.

A: A v Kanadě se Ti zalíbilo.

V: Samozřejmě. V Ontariu. Měli jsme krásný nový byt. Telefon ti zařídili za týden. Za několik měsíců jsem si koupil auto. Všechno bylo snadné.

A: Sehnal jsi tam hned práci?

V: Jo. Dělali jsme v nějaké fabrice. Potom jsem přešel do lepší firmy, kde jsem dělal už ve svém oboru. Tam se mi líbilo. Ale můj bratr chtěl z Ontaria odjet do Vancouveru, že jsou tam hory. Tak jsme to jednoho krásného dne na podzim zabalili, naložili jsme auto a jeli jsme přes celou Kanadu až do Vancouveru. Čtyři dny.

A: V Ontariu jste byli jak dlouho?

V: Rok.

A: Pak už jste zůstali ve Vancouveru. A tam jste byli spokojeni?

V: Ano. Získal jsem práci na horách na lyžařském středisku, jako elektrikář. A Vancouver má všechno - hory, moře, takže člověk ani nemusel nikam jít jezdit na dovolenou.

A: A zřejmě ses tam i oženil. Našel jsi tam krajanu?

V: No, krajanu. V šedesátém osmém roce tam přišlo hodně Čechů a Slováků, takže vznikla taková komunita. Potkal jsem tam holku z Krmelína.

A: A sem už Tě nic netáhlo? Nechal jsi tu nějakou část rodiny.

V: Zůstali tady rodiče a sestra. Na sestru tlačila policie, že má přijít a něco jim tam o nás vyprávět. Prezident Svoboda vyhlásil amnestii pro všechny lidi, co odešli do té doby ven. Ale oni uháněli moji sestru a sestra se poradila s právníkem a napsala jim, že nikam chodit nebude. Že jsme byli amnestováni a tím to končí.

A: Jakým způsobem jsi v té době s rodinou komunikoval?

V: Psali jsme si dopisy. Pošta fungovala normálně, akorát potom všechno četli. Ale v Kanadě bylo dobře. Jezdili jsme do Ameriky, kdy jsme chtěli, žádné restrikce...

A: Kdy jste se poprvé dostali do Česka?

V: Já jsem sem přijel v roce devatenáct set osmdesát sedm. Po devatenácti letech. A byl jsem zhrozen, jak to tu vypadalo. Potom skončil režim v osmdesátém devátém, tak už šlo jezdit častěji.

A: A rád se vracíš i do Prahy.

pokračovat a maminka dokončovala to učení, a tak ten obchůdek odkoupila a splatila. A potom, jak se naši vzali, jsme tam bydleli.

A: *Jak se maminka jmenovala za svobodna?*

V: Kocichová. Byla velmi úspěšná a populární. A v roce čtyřicet sedm ten obchod prodala a stěhovali jsme se do Brušperka, kde měl dědeček pletárnu punčoch. Investovali peníze do pletárny. Přišli komunisti a pletárnu zavřeli. Peníze zmrazili na nějakém vázaném vkladu, nešlo to vybrat, takže jsme vlastně v padesátých letech živořili. Ale jako děti jsme se tady měli dobře. Dělali jsme sporty. Házenou, fotbal, tenis, ping pong. Brušperk byl velmi populární v ping pongu. Byli tu i čeští mistři světa. Jezdili jsme hrát třeba do různých jiných měst. A potom jsem začal hrát českou házenou jako mladší dorostenci a dokonce jsme se dostali na mistrovství republiky v Turnově. My jsme nevyhráli. */Smějeme se./* O dva roky později jsme se znovu kvalifikovali a jeli jsme do Rokycan v Čechách. To byl velký zážitek.

A: *Házenou jsi hrál na základní škole?*

V: No. I když bych řekl, že jsem měl větší talent na bruslení anebo fotbal, ale zkrátka náš vedoucí byl v Sokole a zavedl nás k házené. Ze začátku nám to moc nešlo, ale potom jsme byli velmi dobří. Pro mne zklamání s házenou bylo to, že jsem narukoval na vojnu a tam byla možnost hrát házenou, v Chropyni, ale Brušperk mi nedal přestup. Dodnes jsem nepochopil proč. Takže jsem zanevřel na házenou a hrál jsem kopanou - v rámci vojny v Hulíně. Po vojně jsem začal hrát fotbal za Brušperk. Byli jsme úspěšní. Postoupili jsme tenkrát do I.A třídy, kde hrála velká mužstva. A v šedesátém šestém roce jsem se rozhodl, že půjdu do Prahy, a tak jsem se odstěhoval.

A: *Co Tě k tomu vedlo?*

V: Chtěl jsem odejít z toho důvodu, že k nám ten režim byl takhle nepřijemný. S mladším bratrem Karlem jsme se dohodli, že až se vrátí z vojny, odtud odjedeme. Že nám ten režim zkrátka nevyhovuje. Jeli jsme do Prahy. Jako vyučený elektromechanik měřících přístrojů jsem v Praze dělal elektrikářinu - v Transportě Praha. V Praze se mi líbilo, ale byla to jenom zastávka, abych se dostal ven.

A: *Podle čeho sis zvolil destinaci, kam chceš utéct?*

V: Nechtěl jsem do Evropy, protože to není emigrační země. Kanada, Amerika, Austrálie - to jsou země, které jsou tvořené emigranty, tam se na to dívají jinak. No a do Ameriky se šlo dostat strašně špatně. A potom - byla vietnamská válka, člověk by musel jít do Vietnamu. Takže jsme odcestovali do Kanady.

Vidura Bohumír, básník, prozaik, publicista, *11. 3. 1939 Ostrava. Od r. 2009 je členem Literárního klubu P.Bezruč F-M, od r. 2016 členem Obce spisovatelů ČR. Intenzivně začal psát a tvořit v důchodovém věku. Bás. sbírky: **Rosení** (2009), **Pokušení** (2013), **Kapky ve stresu** (2019), **Sovy ještě spí** (2015), **Úder do bubnu** (2020) – témata básní – od reflexivní milostné lyriky, přes beskydskou přírodu k motivům všednosti a banálnosti, je fascinován krásou detailů a uvědomuje si nezadržitelnost plynoucího času.

Dajana Zápalková, básnířka, *20. 6. 1962, Pazderna, okres Frýdek-Místek. Je knihovnice, kronikářka, org. spol. a kulturních akcí v Bašce-Hodoňovicích, kde žije. Vede Zpravodaj Baška, je členkou redakční rady čtvrtletníku Lašský dostavník. Je organizátorkou mezinár. setkání literátů Beskydská lavička, autorkou sborníků z těchto akcí. Členkou LKPB je od r. 2005, v r. 2013 vystřídala M. Olivu v předsednictví tohoto spolku. Básnické počátky – verše příležitostné, humorně laděné – **Pivní verše** (2006), **Všehochuť** (2006), **Psáno životem** (2007), **Ve znamení Blíženců** (2008) – v nich favorizuje hodnoty: rodinné soužití, přátelství, tolerance a empatie. Vyzrálé básně ve sbírkách **Já, Dajana** (2019) a **Hledání** (2022).

Dajana Zápalková

Spominky z mladosti

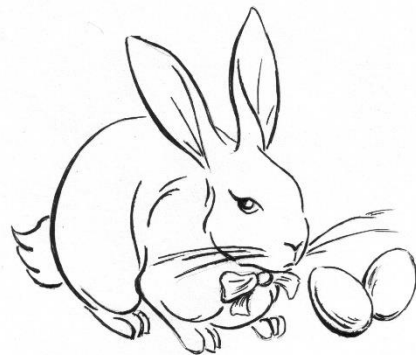
Nejpěknější svotky v roce
byly dycky Velkonoce.
Stařinky se postily
a vnučatům tvrdily,
zvony že se zavazaly
a do Řima se poslaly,
že se vroťo bez klopotu
po Zkříšeňu v sobotu.

Synci v bandach, aji sami
obchodili s řehťačkami
kole kostela, fary,
z prut'ó plitli tatary.
My, děvuchy malovaly
vajca, přitým vymyšľaly
kaj se na šmigrust schovat',
jak nas přijdu buntovat'.

Nakoněc nas našli stejně,
zabili, zgichali veřejně,
my v novym převlečení,
mokre zas jak kačeny.
Bylo smichu a radosti,
i dyž bidy tež v tej dosti,
roboty bylo malo,
hladym v břuchu škruňkalo...

Čas pry sviňskym krokem padi,
hled' užít', co se do, v mladi,
starym do teho nic něni,
stejnak už su na vymřění!
Pravda, nic něnarobimy,
přesto se ale myslimy,
že ač skromnym byl naš svět,
krasny byl jak polni květ.

(Olga Tlučková: Slezské zemi – 2000)

9.

Vladimír Hill

nar. 17.2. 1943

**Fotbalista, házenkář, elektrikář, podnikatel... ale také Ambassador
Království lašského a dovozce Hill's Liqueure do Kanady a USA**

A: Na rozdíl od jiných, co moc nevykročili za hranice domova, jsi toho hodně zcestoval a hlavně jsi žil nejen mimo náš region, mimo naši republiku, ale dokonce úplně na jiném kontinentu. Takže Tvůj pohled na svět a náš kraj může být úplně jiný, třebaže jsi místní rodák. Kde ses přesně narodil?

V: Narodil jsem se ve Starém Městě u Frýdku.

A: A rodiče pocházejí odkud?

V: Tatínek z Brušperka a maminka z Palkovic. Maminka strašně chtěla být obchodnicí, tak se šla vyučit. Ve Starém Městě byla nějaká stará paní Nováková, která měla obchůdek. Její děti v tom neměly zájem

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trošku víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tatínkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdečněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulikovská

V OSTRAVICI KOSTEL

V Ostravici kostel nad řekou
slyší zpívat píseň odvěkou
z jejich vlnek a vln je světél pln

v náznacích i poselstvích
pro jedny z dálky
pro jiné z blízka
které slyšíme
i za nimiž se stýská

posvátné ticho i zvučné zvony
modlitby pro víru i pokání
když se strom naklání
jen aby nepadl

byť zrození i skony
doprovází zvony
z blízka i do širá
jak se svět otevírá.

Bohumír Vidura

MĚSTO VĚŽÍ

Městem věží
není jenom Praha
byť se o tom často píše
a na vědomost dává

v našich srdcích tkví však
Frýdek-Místek-nemusí se rdít
dovede nás okouzlit
je nám blízko

zapomenout nemůžeme
i když nás osud někdy
odežene.

Bohumír Vidura

Zdeň Viluš a jeho družina zahajuje bál v Paskově, foto T. Polach

Bál v Paskově, foto T. Polach

Masopust v Hodoňovicích, foto V. Kryl